

a planta boscana (El Lloà, 1936). Potser també això a l'Alt Aragó: car a Bielsa em parlaren de *bèda salbabe* (junt amb *acitola*), 1965, i a Aragüés *bèda* junt amb *bolomaga*; i, com una herba que se li assembla, el *herón* (1966). A les Landes de Gascunya «*besse, bessoun*: vesce sauvage venant au milieu des blés et des seigles et les enlourdisant» (Métivier, *Agric. des La.*, 715).

El ll. *vicià*, a part del cat. i l'arag., s'ha perpetuat en oc. *vessa*, fr. *vesce*, it. *veccia*, al. *wicke* i en neogrec (REW, 9308), mentre que en castellà el mot (no documentat fins a 1849) és només aragonès, i la llengua comuna li dona el nom d'*algarroba*, manllevat de l'àrab. Com veiem, és, doncs, planta de climes nòrdics, cosa que ens pot explicar el fet que en les nostres regions meridionals es pronuncï amb *é* oberta: com observa Moll (*Gram. Hist.*, 75) sóna *vésə* a les Balears, i *AlcM* li atribueix el mateix vocalisme des de Gandesa fins a Xàtiva i Alcoi; fins al Priorat inclusivament i en tot el cat. or. la *é* oberta és normal com a resultat de la *ï* llatina, però en val. hauríem de tenir *é* i a les Illes *ú*: el mot, doncs, s'hi degué introduir des del Princ. junt amb el conreu de la planta. En canvi anoto *béses*, amb *e* tancada regular, en el català occidental del Pallars (fins al capdamunt: Tor i Tavascan, 1932-34).

DERIV.: *Veçó bəsons* a Arenys de Munt són un faratge d'espiga llarga, que fa una flor vermella: el sembrèn, però també neix sol a les vinyes i al bosc, i el silvestre també és bo per als animals, almenys els de pedreny fort, com els ases, muls, xais etc., no tant per als que tenen pedreny més delicat, com els cavalls, que els fa diarrea (1959), cf. el gc. *bessoun*, supra. *Veçurro*: pall. 'herba dolenta, semblant a las veces, amb una flor musca, que es fa entremig del blat i altres cereals' (a les tres enquestes de la V. de Cardós, 1934); a Àreu de V. Ferrera en diuen (1933) *bosúro*, i a Baïasca me n'ensenyen entre el blat, al peu del penyal conegut per *Roca del Voçurro*, i em recorda la trepadella (1959). *Veçar. Vecer. Vecera. Veçot. Veçota*.

Veça adj., *vecea, vecejar*, V. *vessa* (VICI) *Vecer, vecera*, V. *veça Vecí, V. veí Veciadura, veciament, veciar, -at*, V. *vici Veçó, veçot, veçota*, V. *veça Vecitgal, vector, vectorial*, V. *vehicle Veçurro, V. veça*

VEDAR, del ll. *vĕtāre* 'prohibir, vedar'. □ 1.ª doc.: orígens (docs. dels Ss. XI, XII, XIII).

Molt en juraments feudals: «--- adjutor l'en seré ad Raimun --- de cunctos homines --- me --- comonrà --- et de jamdictum comunimentum comonir no-m *vedarē*», jura Guillem comte de Besalú, anys 1021-1052 (RLR III, 274); «potestad no te'n *vedareis*» ross. S. XI (RLR III, 285); «de ipso castello qui est in villa Salses potestad no te'n *vedarei* ne estadga, per quantas vegadas me'l demanaràs», en doc. de Ramon Bg. I, a. 1035-76 (ACA, Reg. I, f.º 76); anàlogament en un de l'Alt Urgell, de 1107 (PPujol, *DocVgUrg.*, 2.4). 'Impedir': «l'en fos gisad a Tremp, sinó que fos *vedats*» a. 1242 (id., 8.21). 'Prohibició canònica': «que us à feita gràcia lo papa que no us pusche hom *vedar*, de

vostra vida» carta al bisbe d'Urgell, entre 1230 i 1257 (ib., 13.5).

En textos literaris: «Adam --- que'l Diable --- lo temtà per glotonia, quan li fet menjar lo pom de paradís, lo qual Déus li avia *vedad*», *Homilies*, 6v9. «*Veda* a algú que no cau ['cavi'] ne semble ne plant ne laure ne obre en sa possessió», *CostTor.* (Ol., pàgina 330). Molt freqüent en Llull; en part en el sentit de vet canònic o excomunió: «A saber venc al papa la injúria que aquell príncep fahia a l'Esgleya, e-l apostoli tramès misatge al bisbe que *vedàs* e scombregàs lo príncep; tuyt temeren a *vedar* lo príncep, per ço cor lo sabien mal e cruel e havien pahor de mort», *Blanq.* (NCL. II, 86.20), i també I, 59.18; II, 54.14. *Vedat* 'excomunicat, condemnat per l'Església': «dels malvats --- robadors, ladres o *vedats* ---» 1305, Arnau de Vilanova (*Confessió de Bna.*, NCL., 128.15); «qui a sortilegis van, són dits haver la veu rugallosa, car tals són *vedats*, e també lo sortiller qui exerceix tal acte --- recorria a la Verge Maria», StVicentF (*Serm.*, vol. Harrison, f.º XXVI, r.^o, 6).

«Ha pregat al rey son pare que'l lex entrar als freres menors --- En R. Folc hi ha fet son poder --- e no ho à puscut fer ans lo pregà que no conceyàs al rey som pare que no l'i *vedàs*» Girona a. 1299 (Finke, *Acta Ar.* III, 80). «--- Vers Déu no és així. E no saps tu que molta cosa és lícita que no és expedient? --- Vergonya *veda* de fer, sovent, ço que lei no prohibeix», BMetge (*Somni* II, 76.14). «Com sacrament que han fet a lur offici los estrenga a fer o no fer certes coses, ells --- no les volen fer o *vedar* personalment, mas comanen lur --- espatxiament a muller o altre domèstic o privat lur», Eiximenis (*Do. Comp.*, NCL., 92). «Vingueren a gran baralla ab lo rector, e *vedà*-li la paraula, fins en les venemes», *Decam.* VIII, § 2, 444.7f. (trad. «venne in iscrezio, e tennegli favella infino a vendemmia»). En prohibicions medicals, usat com a tr. en el *Libre de Medicines particulars*, fi S. XIV, adaptat d'Ibn Wafid (86.37, 38, 87.29, 40 etc., i com a intr. en 87.28, 87.20).

Sovint referit als vedats de caça, pastura i anàlegs: «Lo salit del prat de Segre no deu ésser *vedat* a ninguna persona de la ciutat, a pastoriu ni a buscallar» a. 1470 (BABL XI, 276) SdUrg. a. 1470. I allí prop: «*vedave* penyora al bander», en un doc. referent a Cívís, *Spill* de Castellbò (a. 1518), f.º 83v^o.

Fins avui és mot encara ben viu en tot el territori, per més que el cultisme *prohibir* li hagi fet forta concurrència en els últims segles, sobretot en l'ús ciutadà. Perquè la gent de pagès sovint l'usa encara en el llenguatge col·loquial, en casos on els barcelonins no gosaríem usar sinó *prohibir*: «de licor no en puc beure perquè el *tin bedat* pel metge» ho sentim una mica pertot (nota ribag. de Lasquarri, 1957). En present, i anàlogament en el substantiu postverbal *la veda*, el pronunciem *béda* en cat. central (com constata Fabra, *Gram.* de 1912, p. 63 o 47b, ap. 3): vocalisme degut a analogia verbal, car en llatí hi havia *ē*, i per tant correspondria en català *é*, paral·lelament a l'it. *vieta, divieto*, oc. ant. *veda*; en canvi segons *AlcM* hi ha el